

MATI IN GOSPODINJA

LETO 1931 - STEVILKA 11.

Žena in alkohol

V boju proti alkoholu je dana gospodinjam lepa in vzvišena naloga, katere pa se je naše ženstvo do zdaj še vse premalo zavedalo. In vendar je ravno ženstvo v prvi vrsti poklicano, vojskovati se zoper alkohol. Zakaj?

Znano je, da se nahaja alkohol v vseh opojnih pijačah, kakor jih imenujemo radi njihovega učinka. Imenujemo jih pa tudi alkoholne pijače, in te so: vino, pivo, sadjevec, (v katerem je najmanj), žganje, (v katerem je največ alkohola). Je to brezbarvna, močno duhteča tekočina, ki kaj rada gori in sicer z lepim višnjevim plamenom. Peče tudi na jeziku in v grlu, in kaj hitro izhlapeva, ker sprejema vodo vase. Odtod prihaja vedno rastoča žejna nezmernega pijanca. Čim več pije, tem bolj ga žejja. V tem tiči ravno velika nevarnost za pijanca. Zakaj z žejjo raste tudi poželenje po alkoholu. Alkohol pa je hud strup. Po vsej pravici ga imenujemo celo najhujši ljudski strup in najljutejšega sovražnika človeštva. Posledice nezmernega uživanja alkohola so splošno znane. Alkohol spodkopuje pijancu telesno in duševno zdravje, vzame mu pa dostikrat tudi premoženje in čast. Marsikateri je zapil že vse svoje imetje. Alkohol mu je tedaj požrl: hišo in vrt, hleve za živino, vinograd, gozd in polje. Vse je šlo po grlu. In tako je spravil alkohol v največjo bedo in nesrečo: njega, ženo in otroke. Ker pa alkohol ruši telesno zdravje in slabi duševne moči, je pa pijanec nesposoben za delo ter nezmožen pričeti novo

življenje. Alkohol ga je pahnil v prepad, iz katerega ni rešitelj.

Marsikateri je postal v pijanosti celo zločinec in je moral v ječo. Statistično je dokazano, da se vrši največ pretepev in umorov v pijanosti. Zato pravi slov. pesnik Slomšek: »Žganje si je zlodej zbral«.

Alkohol pa ne uniči samo pijanca, temveč zastruplja tudi zarod. Otrok podeduje po očetu-pijancu ta nesrečni nagib k pijančevanju, ker je dedno obremenjen. Pijančevi otroci so navadno telesno in duševno slabo razviti in nosijo v sebi kal zgodnje smrti. Dostikrat so tudi bebci. Greh staršev se tu bridko maščuje nad otroci in nad otrok otroci. Nesrečna žena pijančeva vidi vse to gorje ponavljano na ljubljenih otrocičih.

Vse te žalostne pojave opazujemo lahko na stoterih zgledih v družinah. In kdo je najhujše prizadet od vsega tega gorja? Kdo drugi kot ženstvo! Mož, ki prihaja pijan domov, pretepa ženo, pretepa otroke; mož pijanec zapija ves svoj zaslužek, — strada pa žena, stradajo otroci. Žena se ubija, dela, se peha dan in noč, s svojimi slabimi močmi ne more zaščititi, da mož hiti v pogibelj in potegne za sabo vso svojo rodbino v brezno gorja. Koliko je zakonov nesrečnih, edino le vsled alkohola! Alkohol je najljutejši sovražnik mirnega in zadovoljnega družinskega življenja. Ta pa sega najgloblje v dušo ženi. Ženstvo torej veleva lastna korist, da napove neizprosno boj temu sovražniku družinske sloge in sreče, ter da krepko podpira vsako protialkoholno stremljenje. Veliko ste

gotovo že čitale ali pa slišale o raznih protialkoholnih društvih, kot so n. pr.: »Sveta Vojska«, »Družba treznosti« i. dr., nadalje so treznostne organizacije po srednjih in po ljudskih šolah n. pr. »Mladi junaki«. Tudi država skrbi z raznimi postavami, da bi se omejilo pijačevanje.

Ali več nego postave, več kot treznostna društva in organizacije, več ko shodi in predavanja pa zmore v boju proti alkoholu **ž e n s t v o**, — pametno, razumno, poučeno in zavedno ženstvo! Žena, mati, gospodinja, je duša družine. Njeno mišljenje, naziranje in čustvovanje je merodajno, odločil. za njeno družino. Ona vzreja in vzgaja potomstvo, njej je dana v roke usoda bodočega naroda.

Katera sredstva pa jo privedejo do zaželjenega cilja?

Prvo sredstvo, ki ga uporabljaj gospodinja v prid treznostni ideji je **z g l e d**. — Ona sama naj bo skrajno zmerna v pijači, če ne popolnoma zdržna. Vsaj žganja naj nikar ne pije. Žganje naj ji bo samo lek v posebnih slučajih bolezni. Drugič naj vzgaja o t r o k e že iz mlada k treznosti. — Otrokom je alkohol najnevarnejši strup. Otrokom ni dajati opojnih pijač, niti sadjevca naj ne pijejo, niti čaja z rumom ali žganjem.

In koliko grešijo nespametne matere v tem oziru! Vsiljujejo celo malemu, slabotnemu otroku pijačo, češ: »da boš jačji, močnejši!« — Kaka prevara! Alkohol sploh ne da moči. Pač pa razburja, poživlja trenutno, vpliva liki bič na utrujenega konja. Moč in zdravje nam more dati le krepka in redilna hrana! — Najbolj pa je obvarovati doraščajočo mladež pred slabo tovarišijo, ki jo zapeljuje in vabi v gostilno med ponočne veseljake. Iz mlada naj vcepi mati otroku ljubezen do proste narave božje, naj ga uči občudovati nje krasote ter se radovati nad njimi. Potem si bo tudi fant, ko doraste, iskal razvedrila na prostem, ne pa v zaduhli

krčmi med vinskimi bratci. Ravno tako si bo oni, komur je bilo iz mlada vcepljeno zanimanje in veselje do knjig, rajši iskal zabave za prosti čas v dobrem čitvu nego tam v pijanski družbi. Čim dalje naj ostanejo otroci pri hiši zdržni, prostovoljni abstinenti, vsaj do šestnajstega leta. — Zgled trezne gospodinje in pa otrok abstinentov bo ugodno vplival na vso družino in sosede.

Pač pa bo imela gospodinja v svojem treznostnem stremljenju pri možu in družini le tedaj uspeh, če jim bo nudila primerno n a d o m e s t i l o za opojne pijače. Pijača je potrebna, posebno so jo potrebni telesni delavci v poletni vročini. Voda pa, ki prav za prav najbolj gasi žejo, jim ne zadostuje, ker so vajeni okusne pijače.

Kot tretjo točko torej navedem: gospodinji bodi skrb za p r i m e r n o hrano in pijačo! Predvsem naj vpoštevata dejstvo: Čim večja žeja, tem večja zahteva po pijači. Zatorej naj pripravi tako jed, ki ne vzbuja žeje, torej ne preslanih jedil, poleg gostih močnatih jedi tudi nekaj, kar žejo gasi, t. j. mleko, predvsem kislo mleko, ki poleti tako prijetno hladi; potem sadje in sadni izdelki. — Redno uživanje svežega sadja ni samo iz zdravstvenih ozirov zelo priporočljivo, temveč je tudi izvrstno sredstvo zoper alkoholizem, ter žejo gasi. Ravno tako tudi kuhano sadje, bodisi sveže ali pa suho. Po nekaterih krajih je navada, da pijejo na kmetih zoper žejo s a d j e v k o, t. j. vodo, v kateri so se kuhale suhe češplje, hruške ali jabolka. Pač dobra, posnemanja vredna navada! S suhim sadjem se pa kmetška gospodinja najlažje preskrbi. — Sadje se da uporabiti tuda za razna tečna in okusna jedila.

Naj še imenujemo kot najuspešnejše nadomestilo za opojne pijače: brezalkoholne sadne sokove. Nekaj takih poznajo tudi na kmetih n. pr. limonado, malinovec in

Raznoterosti za gospodinstvo

Vsaki gospodinji se sčasom nabere precej raznih volnenih in drugih ostankov od pletenja in kvačkanja. To so manjši ali večji klobčiči, ki se pa kaj radi odvijajo ter delajo zmedo in nered, da dostikrat ne moremo hitro dobiti zaželjenega klobčiča izmed njih. Pomagamo si takole: Vzamemo okrogle gumijaste trakce s katerimi nam v trgovini pritrdijo zavitek. Na vsak klobčič natakemo enega tako, da lepo drži konec in se nit ne more več odvijati; klobčič ostane lepo skupaj ter se zlepa ne razvije še celo otroci se lahko igrajo s temi klobčiči ne da bi nam napravili zmedo in nered.

Volnene obleke za otroke trajajo veliko dlje, ako jih takoj, ko so še nove, na najbolj izpostavljenih mestih (komolec, kolena, pod pazduho) podložimo znotraj z močnim blagom iste barve.

Nogavice hranimo na ta način, da jih kupimo istočasno več parov enakih, t. j. iste barve. Ako se potem strga ena izmed nogavic preje kot druga, tedaj si izberemo še dobro nogavico drugega para. Od vseh enakih nogavic dobimo potem končno le še en več ali manj cel par in nosimo tako nogavice precej delj kakor sicer.

Kadar mašimo in krpamo nogavice in perilo si prihranimo mnogo časa s tem, da takoj ob začetku vdenemo celo vrsto šivank z nitmi v vseh barvah, ki jih bomo rabili. Te vdete šivanke naj bodo pripravljene za šivanje v blazinici, čim bližje pri roki. Med šivanjem nam potem ni treba dati dela iz rok in ga prekiniti za to, da bi vdeli iglo.

Če je treba postreči zunaj na vrtu, tedaj je prenašanje namizne posode in orodja na tсах utrudljivo, dolgo trajno in nevarno za porcelan in steklo. Vzamemo raje dve košari z ročajem, ki jih lahko natakemo na roko. Vanje naložimo varno krožnike, kozarce in ostalo. Na ta način prenesemo en-

druge odcedke iz raznega jagodičevja n. pr. iz borovnic, iz Ivanovega grozdčija. Žal, poznajo jih pač ljudje, pa le premalo vpoštevajo. (Gostom postreči!) Sicer si pa tudi iz jabolk in brusik razumna gospodinja lahko napravi z malim trudom in brez posebnih naprav večjo ali manjšo množino brezalkoholnega sadnega soka za vroč poletni čas.

Sadni sok izpod preše, torej čisti sladki mošt, preden se še spremeni v alkoholno pijačo, nalijemo v navadne slatinske steklenice. Tak sadni sok je zdrav in redilen kakor sveže sadje, ravno tako hladilen in okusen — dosti okusnejši pa kot sadjevec, ker je prijetno sladak, dočim se je sladkor v sadjevcu spremenil v strup alkohol in zato je postal kisel. — Da bi ljudje le spoznali to dobro, sladko pijačo, pa bi se ji tudi kmalu privadili in marsikateremu bi bolj ugajala od kislega »tokovca«!

Treba je pa le prvega poskusa. Potem bi se ljudje sčasoma odvadili pijančevati ter bi se prepričali, da se da živeti in še bolje živeti tudi brez opojnih pijač. To bi bil velik korak naprej do zmage treznosti!

Alkoholne pijače človeku za življenje niso potrebne. Saj so narodi, ki živijo brez alkoholnih pijač in so pri tem močni in zdravi. V Ameriki žive milijoni brez opojnih pijač. Iz Amerike, kjer je pijančevanje strogo prepovedano, nam sporočajo, da se tudi tega boleznij zmanjšujejo, raste pa blagostanje prebivalstva. Število razjencev pa je padlo tako izdatno, da so morali zapreti 20% vseh kaznilnic. To je sijajna zmaga treznosti boju zoper alkohol. Naj bi se ga lotile z vso vnemo tudi naše slovenske gospodinjice z vso vnemo, ki jo zasluži za vsako dobro stvar!

Moški običajno dolgo mislijo, pa se na kratko govorijo, ženske pa govornajo v tem oziru baš nasprotno. Ne vse!

Nekateri ljudje tudi s povečevalnim steklom ne vidijo svojih napak.

krat kar bi opravili s taso komaj z dvakratno potjo.

Če perete baretko (kapico, ki je sedaj v modi) tedaj oprano nategnite na gladek krožnik iste velikosti in obdržala bo lepo svojo obliko.

Vsak pozna **hipermangan**, drobna, temna zrnca, ki dajo, če jih vrženo v vodo, rdečevijoličasto tekočino. V kozarcu vode raztopljeno zrno da dobro ustno vodo in vodo za grgranje. Kopel za noge, kateri smo pridejali malo teh zrn, učinkuje zelo osvežilno. Manj znane so pa si tele uporabne možnosti hipermangana: Meso, ki malo diši, zgubi takoj neprijeten duh, če ga operemo v čisti svetli raztopini te snovi (s čisto vodo naknadno temeljito oprati!) Hiper-mangan lahko uporabljamo tudi za barvanje zastorov in podobnega, (prtov, nogavic) blago pa moramo namočiti v raztopino suho.

Odpadle kovinaste cevke na **trakovih** za čevlje nadomestimo najbolje na ta način, da namočimo konce trakov v klej ali vosek, jih nato zavrtimo med prsti, da postanejo koničasti in jih posušimo.

Kadar že kuhaš **krompir** za kosilo, tedaj si prihraniš delo ako ga skuhaš malo več; tega imaš potem za solato ali druge krompirjeve jedi.

Cista in rahla zemlja

Nobena stvar tako zelo ne ovira rasti vrtnih, zlasti zelenjadnih rastlin nego plevel in pa čvrsta, strjena gorenja plast zemlje. Pa tudi na zunaj je zapleveljen in neobdelan vrt znak malomarnega ali pa nevednega vrtarja.

Plevel na več načinov kvarno vpliva na vrtno, pa tudi prav tako na poljsko rastlinstvo. Posebno škoduje s tem, ker jemlje zlahknim rastlinam v zemlji hrano in vlago. Plevelne rastline se posebno v gnojni, vrtni zemlji zelo bujno razvijajo. Zaradi tega uporabijo jako mnogo hrane in vode, vse na račun kulturnih rastlin. Še hujši je pa kvar nad zemljo. Pleveli rastejo

navadno bolj krepko in hitreje nego nežnejše kulturne rastline. Zato kaj kmalu prerastejo manjšo in občutljivejšo zelenjad in jo v pravem pomenu besede zaduše, ker zapro zraku in svetlobi dostop do nje. Tako ogroženih rastlin ne moremo rešiti drugače nego s pletvijo. Zajedavke je treba odstraniti čimprej, preden so mogle na ta ali na oni način prizadeti kako škodo.

Enoletne plevelce, ki se razmnožujejo s semenom, je razmeroma lahko zatreti. Populimo jih, ko se dajo dobro prijeti in ko se še niso globoko vkoreninili. Nikdar ne smemo čakati, da bi prerastli vrtno rastline ali celo toliko časa, da bi cvetele in naredile seme. Mnogo težje je zatirati trajni plevel, ki se razmnožuje po koreninah. Tu ni druge pomoči, nego da pri pletvi skrbno in čim bolj na globoko rujemo korenine in jih mečemo na sonce ali pa na ogenj, nikdar pa ne na kompost, dokler so še sveže.

Druga že prej imenovana ovira za rast je pa **strjena, zbita, čvrsta vležana zemlja**. Ko na pomlad zemljo obdelujemo — štihamo, prekopavamo, na polju orjemo — jo zdrobimo. Iz drobnih, tesno združenih zrn nastanejo debelejšje grudice. Zrnati zlog se spremeni v grudičasti zlog. Žal, da gorenja plast zemlje ne ostane taka kakor je bila pri obdelovanju. Nekoliko se sesede sama, nekaj jo pohodimo, najbolj jo pa zbijejo hudi nalivi in dolgotrajno deževje. Zaradi tega se grudičasti zlog spremeni zopet v zrnati zlog. Tak zemeljski stroj je pa, kakor že rečeno in kakor nam vsakdanja skušnja kaže, za rast zelo neugoden, ker zaradi gostote ne propušča zraka, nasprotno pa jako pospešuje dviganje vode iz spodnjih plasti. Zato je že od nekdaj znano, da pogosto rahljanje zemlje posebno krcjati večini vrtnih in tudi mnogim poljskim rastlinam, ker jih zato imenujemo tudi **okopavine**. Posebno važno je rahljanje zemlje ob suši, ker s tem prav izdatno hranimo

vodo v spodnjih plasteh in lahko mnogo prištedimo pri zalivanju.

Cista in rahla zemlja zlasti med vrtnimi rastlinami je torej poleg gnojenja, prvi in glavni pogoj za dobro in zdravo rast vseh kulturnih, prav posebno pa vseh zelenjadnih rastlin. H.

Pametna beseda

V »Slovincu« čitamo: šolske počitnice so se pričele, učenci in učiteljice so šli na oddih krepčat se za bodoče šolsko leto. — Grobna tišina vlada v vseh šolskih poslopjih, okna zaprta, zavese doli spuščene, da ja noben solčni žarek in noben preprih svežega zraka nima vstopa v zaduhle šolske prostore. Nobenega človeka ni videti, ki bi snažil prostore, odpiral okna, nobenega delavca, ki bi izvrševal obstoječe potrebne poprave. Človek se nehote vpraša, ali res nimamo nobene šolske in zdravstvene nadzorne oblasti, da bi se vsaj nekoliko brigala za sedaj prazna šolska poslopja, da jih osnaži, popravi, zrači. Saj mora vsakemu najpriprostejšemu človeku biti znano, da je solčna svetloba najboljši razkuževalec; kajti če bi te ne bilo, bi ne bilo nobenega bitja na svetu. Zakaj torej tako trdovratno branite vstop solčnim žarkom v prostore, ki so tega nujno potrebni? Zakaj ne osnažite temeljito sten, tal, klopi, oken itd. prostorov, katere je obiskovalo toliko tisoč in tisoč mladih zdravih in bolnih bitij skozi mesece in mesece sedaj, ko je čas za to, in pripravite zdrave prostore za novo šolsko leto. Ali ne računate s tem, da tako snažni, popravljeni prostori narade na mladino ugoden vtis, in jo zopet vzgajajo za snažo tudi izven šole? Vsi šolski prostori bi se morali med počitnicami vedno zračiti noč in dan, vsi šolski prostori bi se morali vsako leto temeljito prebeliti, tla temeljito osnažiti in namazati, šolske klopi, vrata, okna umiti. Potrebna popravila pri straniščih, stopnicah, pri vodovodu, elektriki, kurjavi in sploh, se morajo sedaj izvršiti, ko je čas za to, ne

pa tik pred pričetkom šolskega leta, ko se tako delo izvršuje v naglici, to je polovičarsko, ali pa takrat, ko se je že pričel šolski poduk. Temeljito snaženje in zračenje se pa mora vršiti, saj je med učečo se mladino gotovo tudi veliko bolnih, posebno na pljučih. Kako bodo pa izgledali šolski prostori ob začetku šolskega leta, če bodo ti prostori med počitnicami noč in dan zaprti, če se ne bodo temeljito osnažili? Šolska in zdravstvena oblast, stori svojo dolžnost!

Gospodinjske knjige

Dobra, praktična knjiga, ki podaja našim gospodinjam vsa potrebna navodila in nasvete za vsakdanja opravila bodisi v kuhinji, gospodinjstvu, vrtnarstvu i. t. d., je danes bolj kot nekdanj neobhodno potrebna. Kot najpomembnejše navajamo: **Sadje v gospodinjstvu**, navodila o ravnanju s sadjem, domači sadni uporabi in o konserviranju sadja in zelenjadi. Spisal M. Humek, cena 24 Din. **Prehrana po najnovjših zdravstvenih načelih**, po dr. med. M. Bircher-Bennerju in po zbirki kuharskih receptov ge. Berte Brupbacher-Bircherjeve v Zürichu priredila Štef. Humekova (vegetarijanska in nekuhana hrana). Din 30, vezana Din 40. **Gospodinjstvo**, navodila za vsa v domačem gospodinjstvu važna opravila. Sestavila S. M. Lidvina Purgaj. Din 40, vezana Din 60. **Nasveti za hišo in dom**. Po raznih praktičnih virih priredil J. Majdič. Din 20, vezana Din 30. **Domači vrt**, praktičen navod, kako ga uredimo, obdelujmo in krasimo. Priredil M. Humek. Din 42, vezana Din 54. **Prikrojavanje perila po životni meri**, sestavila Ema Arkova. Din 40. **Perotninarstvo**, navodila kako vzgajamo in gojimo kuretino in druge domače ptice. Sestavil A. Slivnik. Din 40, vezana Din 50. **Zel in plevel** (domači zdravnik) slovar naravnega zdravilstva, solnce, zrak, zemlja in voda. Sestavil F. Magister. Din 60, vezano Din 75. Vse te knjige se naročajo v Jugoslovanski knjigarni v Ljub-

Borovnice

Ljudstvo ceni borovnice že od nekdaj. V zadnjem času pa jih tudi zdravniška veda smatra za dostikrat zelo uspešno zdravilno sredstvo pri raznih obolenjih.

Sok borovnic ni samo izborno zdravilo pri črevesnih boleznih, temveč še pri celi vrsti raznih obolenj, kakor pri nahodu, pri obolenju ust, vnetju v vratu itd. Če borovnični sok razredčimo v pitni vodi, dobimo izvrstno tekočino za grgranje, ki se je poslužujemo pri vratnih boleznih, kakor pri raznih oblikah angine. Prav tako dobro se obnese pri nahodu; in sicer je treba izplakovati nosno votlino dva- do trikrat na dan z razredčenim borovničevim sokom. V dveh, treh dneh nahod že poneha. Dobra lastnost te grgralne vode je ta, da bolniku prav nič ne škoduje, če je tudi nekoliko pogoltne. Kdor se navadi z razredčenim borovničevim sokom izplakovati usta večkrat na dan, ta ne bo kmalu obolel na boleznih v ustni votlini in prepreči s tem tudi morebitni neprijeten duh iz ust. Tudi pri trdovratnih boleznih ust in jezika, pri ranah na jeziku, pri mehurčkih na jeziku ima izplakovanje z borovničevim sokom najhitrejši popoln uspeh.

Pravila za molžo na Danskem

1. *Krava je živa stvar, ki čuti kakor človek.* Lepo ravnanje s kravo olajšuje molžo in donša več mleka.

2. *Z vajo se vime popravlja.* Zato je treba dobro izmolzavati, da se vime bolj razvija in da dobimo boljše mleko, zlasti če pomislimo, da ima zadnje mleko največ toščobe. Zadnje kaplje so sama smetana.

3. *Molži dobro!* Seske objemaj s celo dlanjo, mleko pa krepko iztiskaj od zgoraj navzdol, ne pa samo s tem, da vlečeš na seskih. Molže ni ustavljati, dokler ni mleko pomolžemo do zadnje kaplje. Pred molžo in po molži božaj kravo, ker ji to ugaja.

4. *Čistota pri molži.* Posoda za molžo mora biti popolnoma čista. Pred molžo in po molži umij roke; dokler molžeš, morajo biti roke suhe. Čist in snažno oblečen moraš biti tudi ti!

5. *Zdravje vime.* Če opaziš na vimeni kake rane ali poškodbe ali pa če vidiš, da je mleko redko ali kaj izpremenjeno in si sam ne znaš pomagati, je prav, da se posvetuješ s pametnim sosedom in da pokličeš, če treba, živinozdravnika.

6. *Čas molže.* Z molžo je pričeti zmeraj točno ob istem času; če imaš več krav, jih moraš mlesti zmeraj v istem redu.

Z nožem prizadeta rana se bolj hitro zaceli kakor srčna rana, prizadeta z obrekljivim jezikom.

Težko je kako dobro misel zasnovati, še težje pa isto izvršiti.

Umestno je, da prosiš za stvar, katero bi rad imel, če bolje je pa, da delaš za dosego iste.

V občehvala matere svojih lastnih otrok ne zanima drugih mater.

Šolski radio — zaživel. Na poziv kr. banske uprave dravske banovine je bil sestavljen odbor za šolski radio, ki naj se poloti ustvaritve in organizacije šolskega radia v naši banovini. Ta odbor je ugotovil popolno soglasje vseh delavcev na polju našega radia, ki so se zedinili v tem, da je treba pričeti s šolskim radijem takoj z jesenjo. Koristno bo, ako se čimprej ugotovi stanje radia z ozirom na naše šole, t. j. koliko naših šol poseduje radio itd. Razširjenju radiofonije med našim učiteljstvom bo moral služiti (po leg maloštevilnih naših tozadevnih publikacij) zlasti tečaj za rokotovni pouk. Naš šolski radio bo moral biti vse več kakor navadna šolska ura. Postati bo moral po zgledu drugih držav bistveni del pouka ne le osnovnih, ampak tudi srednjih šol.

V VSAKO HIŠO »DOMOLJUBA«!

3: a : n : a : š : e : m : a : l : e

Kokoš in krokodil

Afriška bajka.

Nekdaj je bila kokoš, ki je prihajala dan na dan k reki, da si je iskala hrane. Zgodilo se je, da se je kokoši približal krokodil, ki jo je kanil popasti in požreti. Ali kokoš mu reče: »O, mili brat, nikar me!«

Krokodil ji ni storil nič žalega in je ves začuden odlezel od nje, kajti ni mu šlo v glavo, kako ga more kokoš imenovati brata. Drugi dan se je spet približal k tistemu mestu in je hotel tedaj kokoš ujeti na vsak način.

Toda kokoš ga je tudi topot proсила: »O, ljubi brat, nikar me!«

»Kako bi neki mogel biti njen brat,« je preudarjal krokodil, ko je bil pustil, da mu je kokoš zopet ušla. »Ona živi na suhem, v mestu, jaz pa v vodi.«

Krokodil je sklenil, da poprosi slavnega vodnega duha pojasnila. Na potu k vodnemu duhu je srečal martinčka in mu je rekel: »Dragi prijatelj, v veliki zadregi sem. Poznam lepo, rejeno kokoš, ki hodi dan za dnevom k reki, pa kadarkoli jo hočem zgrabiti in požreti, me vselej imenuje brata. Ne vem, kaj bi, in zato rej sem se odpravil na pot do slavnega vodnega duha, da bi se z njim posvetoval o tej reči.«

»To je čisto jasno,« je pripomnil martinček brez pomisleka, »ni ti treba tratiti čas in kazati svojo nevednost. Kaj ne veš, dragi moj, da race živijo v vodi in nesejo jajca kakor ti. Takisto delajo tudi želve. In tudi jaz nesem jajca. Pa kokoši ravno tako. Potemtakem smo vsi skupaj bratje in sestre.«

Toliko da je krokodil slišal ta modri pouk, je sklenil, da se več ne dotakne nobene kokoši, ker je z njo v sorodstvu.

In res ni znano, da bi bil krokodil kdaj kokoši zalezoval.

Kako je Nasredin razdelil ovne

(Bosanska narodna pravljica.)

Devet gorskih roparjev je ukradlo deset ovnov in so si jih začeli deliti. — Delili so jih in delili, pa kakorkoli so napravili, je vselej prišel na vsakega eden, a samo na enega sta prišla dva ovna. Začeli so se prepirati in bi se bili do dobrega sprli, ko bi ne bil k njim prišel Nasredin. Ko so ga zagledali, so ga pozdravili. Oj, hodža, prosimo te, napravi konec prepiru in sporu: razdeli nam ovne kakor bi bilo po pravici in po tvoji glavi — da bo nam vsem prav.

In stopil je Nasredin med nje in rekel: »Če boste res zadovoljni s tem, kar vam po pravici povem in mi ne boste šteli v zlo, bom vse pravično razdelil.«

Vsi roparji so prisegli, da bodo zadovoljni in to je bilo Nasredinu všeč in je rekel:

»Vas devet in oven je deset; — jaz eden in devet ovnov je pa tudi deset.«

Ko je tako razsodil, je pustil roparjem enega ovna, a ostalih devet je odgnal s seboj.

Ivan Lepušič:

Vol in pož

Vol se je posmehoval polžu: »Rože imaš pa se vendar ne znaš z njimi braniti in napasti neprijatelja, ampak ravno v času nevarnosti jih potegneš v hišico.«

»E, dragi vol, dokler svoje roge skrivam pred neprijateljem, dotlej sem tudi na varnem. Če bi jih pa nameril proti njemu, mi lahko verjameš, da bi me zanje prijel in privezal.«

Pomnite, kakor se voli lovijo za roge, tako se lovijo ljudje za jezike.

Pošijite naročnino!

Malemu Loizku je mati umrla

Se preje pa mu je takole nekako govorila: »Mlad si še in ne veš, kaj je svet. Kmalu bom šla za mojim dobrim Štefanom in te bom pustila sama. O, kaj govorim! Saj te bodo drugi ljudje k sebi vzeli, da, še stepli se bodo zate! Ne boš sam, ne! Pri dobrih ljudeh boš, pri ljudeh, ki ti bodo belega kruha dajali, pri ljudeh, ki te ne bodo topli, pri ljudeh, ki bodo s teboj lepo ravnali, pri ljudeh, ki te bodo za gospoda študirati dali.«

Mali Lojzek, ki je ležal za pečjo, pa je dejal: »Zakaj tako govorite, mama? Pravite, da boste šli za očetom in mene zapustili? Saj vas ne bom pustil, mama! Le pri meni ostanite, saj bom vnaprej bolj priden, nič več vam ne bom načajal!«

Mati pa se je nekoliko razjezila in rekla z bolj ostrim, dasi bolj tihim glasom kot preje: »Glej ga, glej! Vedno si me izpraševal, kakšen je bil tvoj oče; zdaj pa me ne pustiš, da bi šla k njemu, da bi ga zopet videla in ga tebi pokazala. A saj mi ni treba hoditi k njemu, saj tako vem, kakšen je bil. Veš, Lojzek, kakšen je bil? Prav tak, kakršen je sveti Štefan, prvi mučenec Gospodov, na velikem oltarju v naši farni cerkvi.«

Potem pa je bledla dalje:

»Dober je bil sveti Štefan, ki je za Gospoda umrl. Umrl kot moj Štefan, umrl kot bom jaz umrla... Da bi le še vsi moji otroci umrli, da bi še Lojzek umrl... Saj ga vidim: med svetniki v oblakih nebeških sedi. Svetemu Alojziju spoznavalcu je čisto podoben... Oh, kako sem srečna, saj bom še jaz radi njega svetnica postala...«

Glas ji je postajal vedno šibkejši, tresel se ji je, izgovarjati je začela le še nerazumljive besede, a še te prav počasi.

Lojzka je izpreletih strah. Pomislil je: »Ne razumem je danes. Tako čudno govori. Gospoda v cerkvi zadnjo nedeljo nisem razumel, mojo ma-

mo pa danes še manj razumem. Da bi le ozdravela, vsaj za en dan! Da bi jo spet razumel!«

Na glas je dejal: »Lahko noč, mama!«

Ona pa je molčala. Lojzek je mislil, da spi — — —

Sam pa ni mogel zaspati. Na vročem zapečku se je nemirno obračal sem in tja, molil na čast angelu varuhu in svetemu Štefanu, patronu svojega očeta in materinega moža, molil je za duše v vicah, a še ni zaspal. Slišal je, kako so v pozni noči prišli starejši bratje drug za drugim domov.

Po kralkem spanju se je v zgodnjem jutranjem mraku prebudil. Vstal je polagoma in šel tiho ven. Mimgrede je pogledal na mater. »O, le spite, mama«, je mislil in šel na sosedov vrt pobirat, kot po navadi, orehe, da bi jih potem trl in poedel in tudi materi katero je hrce dal.

Dolgo je bil zunaj.

Ko pa je prišel nazaj, je bilo okrog materine postelje zbranih polno ljudi. Tresli so mater, gledali so, če še kaj diha, če je še kaj življenja v njej.

Vse to se je Loizku silno čudno zdelo. Še majhna otroška jezica ga je pograbila, tako da je rekel bratu: »Pusti mamo, naj spel!«

Tedaj pa je pristopila k njemu žena, ki ga ni nikoli rada imela, on pa nje ne. Na rahlo ga je pobožala po licu in rekla: »Revček, mama so mrtvi in ne spe.«

»Mrtvi«, je pomislil Lojzek. Ni je razumel. Prišla je druga žena in mu rekla: »Pojdi in povej Martnjaku, Dolinarju, Ferjanu, Lukežu in še Urbanu, da so mama umrli.«

Lojzek jo je takoj ubogal. Še vesel je bil. Mislil je, da bo povsod belega kruha dobil in še kakšno paro za sladkarije...

Širite „Domoljuba“!